

10. Schudson M. Sending a Political Message: Lessons from the American 1790s / M. Schudson // Media, Culture and Society. – London, 1997. – Vol. 19, № 3. – P. 311–330.

ВАРІАТИВНІСТЬ ТИПІЗАЦІЇ АБРЕВІАТУР ЯК ПІДКЛАСУ БЕЗАФІКСАЛЬНИХ ДЕРИВАТИВ У ПСИХОЛОГІЧНОМУ ДИСКУСІ

Орлова Н. В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Навчально-науковий інститут іноземних мов

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

м. Черкаси, Україна

На сучасному етапі розвитку мови фахового психологічного спрямування, що характеризується зростанням лексичного фонду, надмірністю мови і нерівномірним розподілом інформації у мовному потоці, скорочення слугують засобом мовної економії, що забезпечує передачу максимальної кількості інформації з мінімальним використанням ресурсів мови. Іншими словами, вони підвищують ефективність комунікативної функції мови та оптимізують процес комунікації. Нашою метою є визначення і аналіз особливостей класифікації психологічних скорочень, які входять до складу лексичного мінімуму дворічного курсу «Іноземна мова» (за професійним спрямуванням). Джерелом переліку фахових скорочень, які надаються у Додатку 4 підручника «English for Psychology Students», виступили фахові видання з психології, періодичні друковані матеріали, а також довідники і словники-тезауруси енциклопедичного складу з психології. Перелік скорочень для аналізу був отриманий методом суцільної вибірки.

Скорочення у психологічному дискурсі поділяються на графічні, що застосовуються лише на письмі і не мають відповідного звукового оформлення, графічно-лексичні та на лексичні, що вживаються як у письмовій, так і в усній формі. Таким чином, графічні скорочення представлені наступними прикладами: dept. – department; Dr. – doctor; ex. – example приклад; e.g. – exempli gratia – for example на приклад; Gc – Crystallised Intelligence кристалізований інтелект; Gf – Fluid Intelligence плинний інтелект. Серед графічно-лексичних варто згадати A. M. – ante meridiem (in the morning); i. e. – id est (that is). Лексичні скорочення, в свою чергу, поділяються на ті, що утворені за допомогою вилучення окремих

цілісних елементів, і скорочення, утворені шляхом перетворення. До скорочень, утворених шляхом вилучення, синтаксичного типу можна віднести скорочення поєднань – різновид скорочень, за якого у словосполученні опускається певний лексичний елемент. Приклади подібних скорочень включають *bipolar cell or neuron – bipolar* [6, с. 100]; *Alzheimer's disease – Alzheimer's*; *Tourette's syndrome – Tourettes or Tourette's*. А також наступне свідчення: «*Down's syndrome is a genetic condition caused by the occurrence of an extra chromosome in the body that stops normal and physical development. It may be referred to simply as Down's*». [1, с. 341] Скорочення, що утворюються шляхом перетворення, поділяються на: а) укорочення – скорочення, утворені з початкової частини слова: ; б) слова-бленди, утворені з початку і кінця слів, як правило, їм не відповідає реальна повна форма, вона лише мається на увазі; в) літерні скорочення, утворені з початкових літер або звуків слів, що входять до вихідного, і які поділяються на власне аббревіатури, що читаються за літерами, та акроніми (звукові аббревіатури), до яких належать скорочені слова, утворені з початкових літер або складів багатокomпонентного терміна і збігаються за формою і вимовою зі звичайними словами.

Укорочення, або усічені скорочення, як форма скорочення, характеризуються неповним фонетичним матеріалом у похідному слові на відміну від базової форми. Інго Плак (*Ingo Plag*) виділяє три підкласи: укорочені імена, утворення зменшувальних назв на -у і -еі та кліпінги. [4, с. 120-121] Укорочені імені на кшталт Aaron – Ron, Elizabeth – Liz та зменшувальні імена на -у та -іє як то Andrew – Andy, Robert – Robbie; а також зменшувальні назви наприклад: *sweetie – sweet*; *auntie – aunt*; *beastie – beast*, мають облігаторне (позитивне або негативне) забарвлення і не виступають термінологічними одиницями психологічного дискурсу. Що стосується кліпінгу, то цей підклас скорочень характеризується тим, що похідне слово без додаткового емоційного навантаження лише виражає ознайомленість промовця з предметом, явищем або поняттям, і не призводить до змін у значенні похідного слова. Приміром: *demonstration – demo*; *laboratory – lab*; *photography – photo*; *examination – exam*; *referee – ref*; *university – uni*; *professor – prof*. Попри відсутність емоційності, цей клас скорочень хоча й широко вживається в психологічному дискурсі, не є характерним видом скорочень для нього. До іншого великого класу відносяться бленди, які залучають до словотвору дві або більше базових слів, і характеризуються масивною втратою фонетичного або/і орфографічного матеріалу, як-то *boom + hoist = boost*; *shopping + alcoholic = shopaholic*; *sex + texting = sexting*; *work + alcoholic = workaholic*; *brain + maniac = brainiac*; *endogenous + morphine = endorphin*; *web + seminar = webinar*. Отже, усі підкласи усічених дериватів є частиною лексичного наповнення психологічного дискурсу та розуміння їх впливає на його якість і успішність.

Окремою формою утворення слів у межах психологічного дискурсу виступають аббревіатури. Аббревіатури, як правило, формуються із

залучанням перших літер багатокomпонентного складного терміна для утворення нового слова: BA – Bachelor of Arts; ADHD – Attention Deficit/Hyperactivity Disorder [3]. Деякі аббревіатури складаються не лише з перших букв: BSc – Bachelor of Sciences; ACh – Acetylcholine; Hy – Hysteria [3]. Однією з характеристик аббревіатур є їхні орфографічні та фонетичні властивості, що впливають на коректність написання і вимови. Так, аббревіатури можуть вимовлятися як одне звичайне слово, що відповідає загальним правилам англійської мови, або вимовлятися за кожною окремою літерою. В першому випадку мова йде про акроніми, як-то radar, asar тощо. Акроніми у психологічному дискурсі вживаються у різних контекстуальних ситуаціях:

Acronym BIRG pronounced ‘burge’ stands for «bask in reflected glory». It refers to the act of boosting one’s self-esteem by emphasizing one’s identification with the accomplishments of an in-group [5, с. 101];

Acronym BOLD stands for «blood oxygen level dependent» neural activity in the brain [5, с. 106; 2, с. 857];

АНА stands for Anger, Hostility, and Aggression triad, to describe a Type A behaviour and a Type A personality [2, с. 788, 856];

GABA Gamma-aminobutyric acid (the commonest inhibitory neurotransmitter in the central nervous system) [2, с. 304, 861];

PET scan stands for «positron emission tomography scan», a non-invasive technique of brain imaging that monitors regional cerebral blood flow in the brain [2, с. 567, 867];

SAD – seasonal affective disorder [2, с. 869; 1, с. 310];

TOT – Tip-of-the-tongue phenomenon [2, с. 871].

У другому випадку, ми маємо справу з так званими ініціалізмами: FMS – False Memory Syndrome; SWS – Slow-Wave Sleep; PTSD – Post-Traumatic Stress Disorder тощо [3].

Оскільки об’єктом аналізу виступають психологічні аббревіатури як результат скорочення багатокomпонентних психологічних термінів, ми можемо визначити їх як багатолітерні психологічні аббревіатури і запропонувати власну дефініцію терміну: багатолітерні психологічні аббревіатури – це одиниці письмового та/або усного мовлення, утворені з окремих елементів (початкових букв, частин слів, словосполучень, звуків) вихідних повних форм багатокomпонентних психологічних термінів, що вживаються у психологічній науці.

Акроніми, які вимовляються як звичайні слова, мають відповідати фонологічним зразкам англійської мови, що може створити проблеми під час застосування звичних правил читання до тих акронімів, що підпадають під них і утворюють неправильні і нелогічні фонологічні утворення. Для прикладу аббревіатура ВВС є невдалим кандидатом на акронім, адже звукова комбінація в цьому випадку не буде коректною з точки зору фонологічного зразка англійської мови. [4, с. 128] Проте, інколи промовці

утворюють аббревіатури здатними до вимови, таким чином створюють нові акроніми: АКА – also known as; BIC – best in class; CO – conference; PAD – Parents against Dyslexia; ED – emotionally Disturbed; FAQ – frequently asked questions; COCO – Compulsive Consumer; DepEd – Department of Education.

Скорочення, які включають і типи психологічної аббревіатури, є невід’ємною частиною психологічного дискурсу та індикаторами фахово-окресленої диференційованості, а також несуть в собі соціальне значущість. В межах окремих професійних груп промовців або авторів використання аббревіатур слугує маркером соціальної та фахової ідентифікації: лише промовець і слухачі, автор і читачі, крім будь-яких сторонніх осіб, розуміють про що йдеться.

Література:

1. Clark, S., Pointon, G. (2009) Words: A User’s Guide. London and New York: Routledge.
2. Colman, A.M. (Ed.) (2009) A Dictionary of Psychology (3d Ed.). Oxford and New York: Oxford University Press.
3. English for Psychology Students: Навч.-метод. посібник з англійської мови для студентів психологічних спеціальностей вищих навчальних закладів/ Автор-укладач Орлова Н.В. – Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2010. – 464 с.
4. Plag, I. (2009) Word-Formation in English (5th Ed). Cambridge: Cambridge University Press
5. Reber, A.S., Allen, Rh., & Reber, E. S. (Ed.) (2009) The Penguin Dictionary of Psychology (4th Ed). London: Penguin Books.

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНІ ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ НОМІНАЦІЇ ОЗНАКОВОСТІ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО ТИПАЖУ «АВАНТЮРИСТКА» В ХУДОЖНЬОМУ ВТІЛЕННІ

Петрова А. В.

*кандидат філологічних наук, викладач кафедри іноземних мов
для інженерно-технічних і природничих спеціальностей
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

Засоби гендерно зумовленої лексичної номінації (далі ГЗЛН) – це слова, які передають якусь інформацію про лінгвокультурний типаж «авантюристка», яким постає головна героїня в авантюрно маркованих контекстах (далі АМК), вилучених із романів Сідні Шелдона, а саме: назву